

Linköpings universitet
Socialantropologi/IKK
Socialantropologi 3

Sexuell dominans

En kvalitativ studie av fyra sexuellt dominanta kvinnor

HT 2008
Författare: Annette Gunbrandt
Handledare: Björn Alm

Sammanfattning

Denna uppsats syftar till att undersöka hur fyra sexuellt dominanta kvinnor uppfattar sin sexualitet. Särskilt inriktar den sig på hur kvinnorna definierar sig som sexuellt dominant och vad dominans innebär för dem sexuellt men också till vardags och generellt. Vidare undersöks hur informanterna uppfattar sin sexuella dominans i relation till sin identitet och sitt identitetsskapande överlag. För att kunna verkställa syftet har fyra kvinnor intervjuats som alla definierar sig som sexuellt dominant på ett eller annat vis. Fortsättningsvis inriktar sig uppsatsen på kvinnor som utövar sin sexuella dominans via aktiviteter och uttryck för dominans vanliga inom bdsm.

Nyckelord: Sexuell dominans, dominans, dominant, bdsm, sadomasochism, sadism, identitet, identitetsskapande

Abstract

This thesis aims to examine how four sexually dominant women understand their sexuality. It specifically concentrates upon how the women defines themselves as sexually dominant and what dominance means to them sexually but also what it means to them in everyday life and in general. Additionally this essay examines how the informants understand their sexual dominance in relation to their identity and in shaping their identity. In order to carry out the purpose of this thesis four women who define themselves in one way or another as sexually dominant have been interviewed. Furthermore the study focuses upon women who practice their sexual dominance through activities and expressions that are common in the world of bdsm.

Keywords: Sexual dominance, dominance, dominant, bdsm, sadomasochism, sadism, identity, identity making

Förord

Först och främst vill jag tacka mina informanter för deras tid, engagemang och ovärderliga information. Det är dem min uppsats handlar om och det är deras erfarenheter, berättelser och tankar som gjort denna uppsats möjlig. Jag vill även tacka min handledare Björn Alm för värdefull vägledning och de intressanta och motiverande samtal vi haft under uppsatsens tillkomst. Sist men inte minst vill jag tacka mina bästa vänner och även främsta bollplank Camilla och min syster Sussie för att de alltid tar sig tid att lyssna på mina eviga tankar och funderingar.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Begreppsdefinition och terminologi	1
Metod	3
Informanter och urval	4
Avgränsning	5
Disposition	6
Sexuell dominans	7
Definition och identifikation	7
Inom sexualiteten men bortom det sexuella	12
Sexuell dominans och identitet	14
Vardagsjaget och dominans	14
Olika jag och hur de samverkar	18
Det dominanta jaget – hur och varför	20
Sammanfattning	24
Vidare studier	26
Litteraturförteckning	27
Elektroniska källor och internetkällor	27

Inledning

Bdsm, sexuell dominans eller underkastelse och sadomasochism florerar det nog många föreställningar och även fördomar kring. Det kan antagligen anses både lockande och spännande för vissa och för andra som något helt främmande och kanske till och med skrämmande. Vissa inkluderar bdsm eller delar av det i sitt sexliv endast som en krydda medan andra vill eller känner ett behov av att ha det som ett ständigt inslag i sitt sexliv eller rent utav att anamma det som en hel livsstil. Det är personer som kan identifiera sig med detta sistnämnda och som definierar sig som sexuellt dominanta denna uppsats kommer att fokusera. Specifikt inriktar sig uppsatsen vidare på sexuellt dominanta kvinnor, vilket har sin bakgrund i deras vad jag upplevde, och som jag även fått höra, relativa sällsynthet inom bdsm-världen. Även om inte uppsatsen ämnar undersöka närmare varför det uppfattas ligga till på det här viset, var det denna föreställning som fick mig intresserad att undersöka närmare just kvinnor inom denna kontext.

Fortsättningsvis är syftet med uppsatsen att undersöka hur fyra sexuellt dominanta kvinnor, särskilt i en bdsm-kontext¹, uppfattar sin sexualitet på olika vis. Den preciserade frågeställningen formuleras vidare:

- På vilket vis definierar de sexuellt dominanta kvinnorna medverkande i uppsatsen sig själva som dominanta och vad innebär dominans sexuellt och generellt för dem?
- Hur ser dessa kvinnor vidare på sin sexuella identitet som dominant i förhållande till sin identitet och sitt identitetsskapande överlag?

Begreppsdefinition och terminologi

BDSM – Det går att urskilja tre olika betydelsepar i denna akronym, varav **B&D** står för Bondage och Disciplin, **D/S** för Dominans och Submission (underkastelse) och **S&M** står för Sadism och Masochism. (URL¹)

BDSM kan ses som en paraplyterm under vilken många aktiviteter ryms och vilken inkluderar: “forms of dominance, submission, discipline, punishment, bondage, sexual

---

¹ Se diskussion om detta under rubriken ”avgränsning”, sidan 5 i uppsatsen.

roleplaying, sexual fetishism, sadomasochism, and power exchange, as well as the full spectrum of mainstream personal and sexual interactions” (URL¹)

Sadomasochism – är en sammanslagning av termerna sadism och masochism. Sadisten njuter av att utsätta andra för fysisk eller psykisk smärta och att ha makt och kontroll över andra, och masochisten njuter ”sexuellt av smärta och/eller förödmjukelse samt kontrollförlust” (Bäsén och Långström 2006:150f.).

Dominans och Submission (underkastelse):

control over another, or being controlled by another, respectively – typically describes a relationship power dynamic rather than a set of acts, and may or may not involve sadomasochism. *Bondage and discipline* describes a set of acts that sometimes involve D/s or S&M; although *discipline* often implies a level of suffering (real or pretend), participants may stop short of causing actual pain. (URL¹)

Som ovan citat visar, behöver det inte förekomma vare sig bondage och disciplin eller sadism och masochism i en dominant/undergiven relation, och inte heller behöver dessa roller inkluderas i utövandet av bondage och disciplin eller sadism och masochism, däremot är det inte ovanligt att dessa förekommer i olika konstellationer och i högre eller mindre grad tillsammans.

Bondage – Att binda någon eller bli bunden eller på annat vis begränsa eller få rörelsefriheten begränsad rent kroppsligt.

Disciplin – Att som dominant disciplinera den undergivne med olika medel i och med olika syften och avsikter och för den undergivne att underkasta sig detta och lyda.

Switch är ”[e]n person som kan växla mellan att vara dominant och undergiven. Oftast är personen dominant mot en person/personer och undergiven mot en annan/andra. Mer sällan växlar man inom samma relation.” (URL¹).

Session – En session kallas det sammanhang och den tidsperiod under vilken två eller flera personer utövar bdsm-lek/aktiviteter, vilken kan vara mer eller mindre planerad och bestämd.

24/7 är en ”beteckning på bdsm-förhållande som förutsätter att åtminstone någon del (oftast en maktförskjutning) är ständig, till skillnad från äger rum vi enskilda tillfällen (t.ex. sessioner eller liknande)” (URL¹).

Vaniljsex/förhållande – Uttryck för sex eller relationer där de inblandade parterna inte utöver bdsmlek/aktiviteter.

Metod

Den främsta metoden för insamlande av material till denna uppsats har varit intervjuer. Mina informanter är fyra till antalet och intervjuerna har i tre fall genomförts hemma hos mina informanter, och där jag då använt mig av en mp3-spelare med inspelningsfunktion för att dokumentera intervjun. Intervjuerna har tagit olika lång tid och pågått mellan som kortast ca en timme och som längst en timme och fyrtio minuter. Dessa intervjuer har varit semistrukturerade där jag följt en vad jag kallar intervjuguide med ett visst antal huvudfrågor jag velat få besvarade. Under dessa huvudfrågor har jag, för mitt minnes skull, även haft ett antal möjliga följdfrågor eller infallsvinklar till huvudfrågan. Dessa och huvudfrågorna har jag främst förhållit mig till som ett stöd under intervjuens gång och har istället för att strikt och kronologiskt följa intervjuguiden försökt låta intervjun få formen av ett samtal, om än ett mer riktat sådant än i en vanlig privat konversation.

Den fjärde informanten hade jag inte möjlighet att träffa p.g.a. vissa omständigheter och vi bestämde att genomföra intervjun via mail, även om ett par frågor först diskuterades via msn. Det jag gjorde då vara att skicka henne min intervjuguide så som den sett ut vid alla mina andra intervjutillfällen och lät henne svara på de frågor och underfrågor som i den finns. När jag citerar hennes svar kommer jag därför ibland redigera vissa formella brister, såsom stavfel etc. Innehållet kommer alltså inte på något vis förändras. Likaså kommer jag vid citat av övriga informanter ta bort delar där de upprepar eller stakar sig, för att få texten att flyta på enklare. Istället för att distraheras av dessa rent ytliga aspekter framstår istället texten och innehållet tydligare och kommer alltså inte på något vis förändras.

Jag har endast transkriberat en av intervjuerna då det är så tidskrävande och med tanke på den ändock korta tid vi har för uppsatsens färdigställande, valde jag att endast sammanfatta relativt detaljerat de två andra inspelade intervjuerna och därtill konsekvent angett hållpunkter i form av tidsangivelser i sammanfattningen.

Utöver intervjuerna har jag även fört litteraturstudier på relevanta områden för uppsatsen och vilka kommer behandlas under uppsatsens gång där det för materialets skull är relevant att förklara, underbygga och analysera på ett djupare plan.

Informanter och urval

Från början var det min tanke att försöka hitta informanter som var över 30 år, då jag hoppades och trodde att sådana informanter skulle möjligen vara mer trygga och genomtänkta i sin sexualitet. Ganska fort upptäckte jag att åldern saknade relevans för vad jag ville med min uppsats. Minimumåldern 30 behöver absolut inte betyda att någon har mer och längre erfarenhet, då en del upptäcker eller kommer i kontakt med denna sida av sin sexualitet senare i livet. Det behöver heller inte innebära att dessa kvinnor över 30 känner mer trygghet i sin sexualitet, då det kan ha att göra med en personlig process som tar kortare eller längre tid att genomgå för skilda individer. Utöver detta finns det säkerligen vissa personer som inte känner ett behov av att vara genomtänkta. Forsättningsvis är det sexuell variation min uppsats på ett generellt plan syftar till att åskådliggöra och denna variation kan ta sig i uttryck oavsett ålder.

Likaså hade jag till en början även en avgränsning vad gällde vissa sexuella preferenser. Jag ville helst att kvinnorna jag intervjuade enbart skulle definiera sig som sexuellt dominanta och att de skulle utöva denna sexualitet inom en bdsm-kontext; det sistnämnda kravet kvarstår, men inte det första. Den sexuella variationen och de olika preferenserna vad gäller detta bidrar med en dynamik; en dynamik som existerar i realiteten och som därför också behöver få komma till uttryck i uppsatsen. En av mina informanter beskriver sig exempelvis som switch även om hon föredrar och främst definierar sig som dominant. En annan av mina informanter beskriver sig inte uttryckligen som switch, men kan vara undergiven inom vissa sammanhang och tycker också att det ger variation och en tredje kan tänka sig domineras om det är rätt dominant person. Om mina informanter var hetero-, bi- eller homosexuella, ansåg jag vara irrelevant. Mitt urval av informanter har i och för sig skett relativt godtyckligt, av slump och tillgång, men blev under sökandets gång en positiv aspekt och vilken därtill tillfört ett varierat och nyttigt uttryck och perspektiv i uppsatsen.

Inför uppsatsen har jag intervjuat fyra kvinnor vilka jag i uppsatsen kallar Matilda, Charlie, Madelene och Diana. Alla informanterna definierar sig på något vis som sexuellt dominanta. En av de fyra informanterna kom jag i kontakt med via en bekant som själv är intresserad av och utövar aktiviteter vanliga inom bdsm. Två av de andra lyckades jag komma i förbindelse med via en community som riktar sig till personer intresserade av bdsm- och

fetischscenen och den fjärde informanten hade jag sedan tidigare personlig kontakt med via en annan community som främst riktar sig till hbtq-personer².

Jag har vidare alltså valt att använda fingerade namn på mina informanter. Jag har också valt att inte uttryckligen beskriva deras bakgrund, vad de gör till vardags eller var de bor, eftersom jag inte ser att det har någon större relevans för min uppsats och dess syfte och därtill huvudsakligen för att informanternas anonymitet inte ska kunna ifrågasättas. Ibland har jag dock känt mig tvungen, om än inte explicit, att förklara vissa omständigheter som ändå är av vikt för att förstå informanternas resonemang.

Avgränsning

Att vara dominant kan innebära en hel del skilda ting, liksom det att vara dominant i ett sexuellt sammanhang. Att enbart vara den som tar initiativ och/eller vara den som är aktiv i en sexuell kontakt, konstituerar inte de sexuellt dominanta kvinnorna i denna uppsats eller den sexuella dominans jag vill uppmärksamma. Jag har utav intresse men även för att avgränsa valt att fokusera på kvinnor som själva definierar sig som sexuellt dominanta och där denna dominans utövas inom en bdsm-kontext och via aktiviteter vanliga inom bdsm. Det är detta uttryck som är intressant för min uppsats och det är dessa kvinnor som identifierar sig med detta som jag var intresserad av att komma i kontakt med.

Trots detta söker inte denna uppsats uppvisa eller framställa informanterna i uppsatsen som representativa för alla individer som definierar sig som sexuellt dominanta inom ett bdsm-sammanhang. Men med tanke på den variation både i ålder och i andra sexuella preferenser utöver dominansen informanterna ändå identifierar sig med, kommer jag att försöka urskilja vad de ändå har gemensamt, men också vad de inte har gemensamt. Informanter i denna uppsats kan sägas representera en del av en kultur eller sexualitet som de tillsammans med många fler utgör och ger uttryck för.

Litteratur som behandlar främst sadomasochism (och intressant för uppsatsen som en del av det sexuellt dominanta uttrycket) är främst psykopatologiskt inriktat och fokuserar sadomasochism ur ett sjukdomsperspektiv. Detta ämnar inte uppsatsen i större omfattning vare sig utreda eller uppmärksamma och är i min mening inte väsentligt för att realisera uppsatsen syfte.

---

² Personer som är/identifierar sig som homo, bi, trans eller queer.

Disposition

Dispositionen i uppsatsen är tematiskt strukturerad och de olika delarna och rubrikerna kommer till största del utgå från den faktiska intervjuguiden och dess frågor. Två huvudteman finns och inledningsvis behandlas informanternas personliga relation till dominansen sexuellt; hur de definierar den i och för sig själva och hur den kommer till uttryck. Fortsättningsvis följer ett kapitel där dominansen sätts i samband med informanternas identitetskapande överlag men där det sexuellt dominanta jaget ändå är i fokus. En sammanfattning avslutar uppsatsen tillsammans med ett kortare stycke om vidare studier relaterade till ämnet.

Sexuell dominans

Det att vara dominant och sexuellt dominant uppfattas och innebär förmodligen förhållandevis skilda ting för individer, även om det utan tvivel finns vissa gemensamma nämnare. Därtill är likaså uttryck för dominans och sexuell dominans individuella och på så vis annorlunda från person till person. Uppsatsen behandlar sexuellt dominanta kvinnor, men ämnar även relatera denna sexualitet till informanternas identitetsskapande generellt, och då blir även dominans och dominant drag i personligheten utanför enbart det sexuella sammanhanget av relevans. Därför kommer uppsatsen i viss mån ta upp och behandla informanternas uppfattningar kring dominans på även ett vardagligt plan. Det är vidare av intresse för att reda ut och urskilja vad det innebär att vara sexuellt dominant och företrädesvis vad det är som gör att informanterna definierar sig så.

Inledningsvis fokuserar jag främst informanternas egen identifiering med och bestämning av den sexuella dominansen och även hur denna sexualitet tar sig i uttryck i en sexuellt intim kontext. Därefter behandlar jag dominans på både ett vardagligt och sexuellt plan och sätter det i förhållande till identitetsskapandet överlag.

Definition och identifikation

Hur definierar sig således informanterna som sexuellt dominant och hur kommer denna dominans till uttryck? Alla mina informanter definierar sig först och främst som sexuellt dominant på ett eller annat vis. Tre av informanterna kan även mer eller mindre identifiera sig med switch, och Matilda säger t.ex.: ”Visst, jag kan vara undergiven, när det passar mig. Men passar det inte mig så är jag väldigt, väldigt, väldigt dominant”. Hon poängterar vidare att hon är dominant och inte undergiven: ”Du kan dominera mig ett tag, sen så vänder jag på det. Så spelar det ingen roll vem du är eller vad du är, det kommer vända förr eller senare”. Likaså Madelene och Charlie ser att de nog kan switcha³ men att det är beroende av personen de möter, och fortfarande poängterar de sin dominant sida och ser den som mer framträdande eller något som känns mer otvunget och självklart. Diana svarar bestämt ja när jag frågar om hon definierar sig som dominant och diskussionen om switch kommer aldrig upp under intervjun.

Alla mina informanter sätter alltså någonstans etiketten sexuellt dominant på sig och kan identifiera sig med det. Vad är det emellertid som rent konkret ger uttryck för dominansen

---

³ Det att vara switch och att alltså kunna/vilja vara både dominant och undergiven; oftast med olika partners och under separata sessioner.

sexuellt, och vad är det informanterna ”går igång på” som sexuellt dominanta och vad blir på så vis viktigt för dem som dominanta i en D/s-relation?

Initiativtagandet är en del som både definierar dominansen och visar hur den yttrar sig. Och Diana säger exempelvis:

Jag är faktiskt den som tar initiativ. Har jag kommit på med åren. För att jag, jag har inte riktigt tänkt på det, men så har det nog faktiskt alltid varit. Jo, så har det alltid varit. Att det är jag som tar initiativ, om det är så att jag flirtar eller om jag vill ha, inleda en sexuell relation. Jag känner mig inte bekväm, oftast inte, med att bli raggad på, om man ska uttrycka sig i de termerna. Det stör mig lite grann, oftast. Det har naturligtvis hänt att jag uppfattat det som trevligt och att det varit välkommet hos mig. Men, jag vill inte bli utvald, jag vill välja. Det är väldigt tydligt dominant tycker jag. Dominant drag hos mig. Och sen så dominans i sängen. Jag talar om hur jag vill ha det. Det är klart att initiativ är välkommet, men då ska man fråga mig först.

Förutom initiativtagandet blir det också viktigt att åskådliggöra vad man vill och förmedla det vilket likaså är en del av dominansen och samspelet i en D/s-relation. Charlie säger t.ex. att det som är viktigt i sexualiteten ”är att man visar vad man vill, oavsett om man är dominant eller undergiven”.

Madelene säger att hon sexuellt är den som tar kommandot. Hon säger även att hon är ”rätt lång och rätt stark” och att hon ”tränar en hel del” och det på så vis blir naturligt för henne att ta befälet. Ett initiativtagande och också en vilja att kontrollera och ha kontroll går att urskilja i det Madelene säger. Alla fyra informanter nämner kontrollen som en viktig del av dominansen; att ta den och vilja ta den, att ha kontrollen och gilla den och få en tillfredsställelse utav den. Diana vill välja och inte bli utvald säger hon i citatet ovan och Charlie säger att hon inte tycker om när någon försöker ta ifrån henne kontrollen eller är för aggressiv. Matilda säger att hon både till vardags och sexuellt vill ha kontrollen och hellre bestämmer än följer.

Själva maktväxlingen (”powerexchange”) är central i varje D/S möte säger Gini Graham Scott, och för att denna ska fungera måste den dominanta bibehålla kontrollen och detta gör den dominanta genom att uppvisa vissa karaktärsdrag som ofta associeras med makt: ”by being direct, assertive, and aggressive; taking initiative; and showing confidence and assurance” (1997:153). Allt detta går att urskilja i informanternas uttryck för sin dominans som beskrivs ovan. Kontrollen är fundamental i dominansen och att vidare åskådliggöra och uttrycka den med olika medel.

Att bestämma och ha kontrollen är vidare att anta och inneha rollen som ledare. Matilda säger exempelvis att människan är ett flockdjur och om alla var födda ledare skulle man inte ha en flock att leda. Själv föredrar hon att leda och bara under vissa omständigheter kan hon

själv tänka sig att följa. Charlie säger uttryckligen att dominans handlar om att leda som en ledare och inte om att förnedra och Diana talar om att under en session så leder hon den andra personen hela vägen igenom den. Hon nämner även maktaspekten, på så vis att hon gillar känslan av makt, och Madelene talar om en vilja att belägra och äga någon för en stund.

Kontrollen, att leda, ha makt och att äga förutsätter en andra part att utöva detta över och i synnerhet att denna andra part gör det frivilligt och i samtycke. Charlie säger exempelvis att det som tänder henne är att den andra personen utlämnar sig åt henne och att den andra tycker om att göra det. Hon understryker här betydelsen av att man är på samma våglängd, annars fungerar det ej.

Också på den direkta frågan om vad dominans innebär blir detta tydligt; exempelvis svarar Madelene:

Dominans för mig är nog en känsla av kontroll om jag utövar den på en annan partner. Det är kontrollen jag blir tänd av och utlämnandet från en andra människa som jag känner har såpass mycket förtroende för mig så att han eller hon utlämnar sin kropp till mig.

Och Matilda säger:

Dominans är att få någon att följa. Att en person lägger sin tillit och hela sitt väsen i mina händer så att jag kan bruka denna så som jag finner det behagligt. Att denna människa följer av egen fri vilja och glädje.

En fundamental del i vad dominans sexuellt innebär för informanterna och även en grundläggande aspekt av själva lusten och njutningen i det, är alltså det frivilliga utlämnandet och att den andra också njuter av det. Det som tänder är just att den andra personen har så pass mycket tillit och förtroende för en annan person. I attraktionen ligger också att den undergivna önskar, vill och njuter av att låta en annan person ta kontrollen, leda och ha makten.

Att förvalta utlämnandet och underkastelsen väl blir oerhört viktigt och kräver även ett ansvarstagande och en lyhördhet, vilket även gäller för den undergivna parten. Matilda pratar bl.a. om vikten av kommunikation inom en bdsm-relation, och hävdar att ansvaret är en stor kick. När hon under intervjun talar om gränser och att tänja dem, poängterar hon också vikten av att känna av och vara lyhörd för vad man klarar av olika dagar. Diana säger generellt om det att vara dominant, vilket går att översätta även till ett sexuellt sammanhang, att: ”Jag tror inte man kan vara dominant utan att vara lyhörd, för då blir man inte dominant utan då blir

man en stenkross” och är man det får man ”inte med folk på tåget, och det ju det man ska få, som dominant”.

I boken *Pervers? Om sex utöver det vanliga* (2006) diskuteras ansvaret som kommer med makten och författarna har också intervjuat Annika som är dominant och hon nämner just detta och det som informanterna uttrycker ovan: ”Vissa vill att slavar inte ska tänka. Det tycker jag är ointressant. Det är människor vi leker med – och det är det mest värdefulla som finns. Lekarna kan väcka omvälvande och ibland svåra känslor” (Bäsén & Långström 2006:157). Safe, sane and consensual är ledorden för många som praktiserar bdsm och är något som förespråkas och uppmanas av organiserade utövare. Kommunikationen och att man i förväg talar om vad man kan och får utsätta varandra för är viktigt, och många formulerar kontrakt tillsammans eller resonerar sig fram till vad som är accepterat eller inte. Att använda olika typer av säkerhetsord, eller ”safewords”, om den undergivna parten skulle uppleva leken för påfrestande på något vis är ett annat sätt att kommunicera och förekommande i stor utsträckning (Bäsén & Långström 2006:163).

Madelene talar om, utöver att hon är lyhörd, att det hos henne finns och kanske alltid har funnits en vilja att bekräfta. Hon säger att hon är bra på att ta hand om någon och att se människan. Detta omhändertagande är också något fler av informanterna nämner i olika sammanhang under intervjuerna och Matilda säger exempelvis i samband med att vi pratar om sadism inom bdsm, att det handlar om en typ av ”omsorg och omtanke”.

När jag frågar Diana om sadism under intervjun; hur hon ser på begreppet sadism och om själv kallar sig sadist så säger hon:

Att säga att man är sadist är väldigt starkt och låter väldigt hårt. De värderingarna finns i begreppet sadism, att man torterar små djur och slår barn och njuter oförbehållsamt av att göra illa. Och så är det inte, utan det är i högsta grad sexuellt relaterat. Och man kan ju säga så här, att jag slår ogärna en annan undergiven alltså. Det händer ju att vi går på privata fester och andra tillställningar och sådär, och jag tycker det är väldigt obehagligt att piska någon som jag inte känner och jag inte vet någonting om, utan det gör jag inte. Jag vet att andra gör det, men jag gör det inte [...] den delen är oerhört, oerhört intim alltså. Det är intimare än ett samlag nästan kan jag säga. För att det innehåller så väldigt mycket om omhändertagande och att ha koll och fokus och vara avvägd i det man gör. Man måste verkligen veta vad man gör, när man ger sig in på det, men vet man det, då kan det förhöja njutningen. Väldigt tycker jag.

Vad Diana säger om sadism sammanfattar och illustrerar ansvaret, behovet av kommunikation och att vara lyhörd och omsorgen och omhändertagandet som finns med vad gäller både sadism och dominans inom en bdsm-kontext. Återigen blir det tydligt hur viktig kommunikationen är och respekten för varandras gränser.

Annika som intervjuas i Bäsén och Långströms bok, säger liksom Diana och Matilda, att S&M för henne handlar om att visa kärlek och omtanke och också om att uppfylla andras drömmar och fantasier. För henne handlar S&M om kontrollen, maktutövandet och att bestämma, i likhet med vad dominans och dess olika uttryck betyder för mina informanter. Hon säger vidare: "Det är en lek med det här vårdandet, just intimiteten och ömheten det skapar" (2006:155), vilket även understryker det Diana och Matilda säger om sadism.

Vidare vad gäller sadism, eller S&M-delen inom bdsm, så är det något alla mina informanter inkluderar mer eller mindre i sina D/s-relationer. Det är uppenbart att själva begreppet sadism har negativa konnotationer, såsom Diana nämner i citatet, och alla informanter har vissa förbehåll vad gäller innebörden och användandet av det.

Termen sadism allmänt särskiljer inte den sadism som utövas i samförstånd med en frivillig partner och sadism som inbegriper en ovillig partner och där handlingen istället blir ett övergrepp. Ofta används även begreppet sadism på människor som upplevs tycka om att plåga och utsätta andra för obehag. Likaså används många gånger benämningen masochist om en person som är allmänt självdestruktiv (Bäsén & Långström 2006:150f.). Därtill har bl.a. sadomasochism fram till januari 2009 klassificerats hos Socialstyrelsen som en psykisk störning, vilken diagnos baserades på internationella sjukdomsklassifikationen ICD-10 (t.ex. URL²). De är uppenbart att vissa av informanterna är något reserverade och återhållsamma vad gäller att själva beteckna sig som sadister, vilket mycket beror på dessa negativa associationer.

Diana kallar sig dock sadist rent sexuellt och Matilda definierar sig definitivt som sadist och säger att det är vinst varje gång att vara sadistisk mot en masochist som njuter av det. Inom bdsm handlar det som sagt snarare om en slags omtanke och omsorg för informanterna och skiljer sig mot sadismen som sker utanför den kontexten och vilken är i syfte att plåga på annat vis och av andra orsaker. Därtill är det fortfarande viktigt att det råder konsensus mellan de involverade parterna i fråga om vad de ger sig in i och praktiserar. En betydelsenys i begreppet eller olika och andra ord skulle kanske behöva introduceras säger båda Diana och Matilda. Charlie vill däremot inte kalla sig sadist överhuvudtaget då hon förknippar det med allt för mycket negativa saker, såsom att plåga och göra illa. Hon gillar emellertid att t.ex. piska någon, men då ska inte piskan göra ont, utan förhöja känslan och det handlar då istället om en sensuell upphetsning och inte om sadism. Madelene ser sig snarare som en "omtänksam dominant", och även om hon uppskattar att töja på någons gränser, så vill hon inte se någon lida på riktigt.

Graham Scott skriver också att: "Mosts D&Sers are fascinated by the psychological dynamics of playing with power, and they use pain, bondage, and other techniques not merely

to provide pleasurable physical sensation but also to convey messages about power and control” (1997:165). Så förutom omtanken eller att förhöja njutningen genom smärta, kan den dominanta använda sig av smärta eller andra S&M-relaterade tekniker och aktiviteter för att demonstrera sin makt och kontroll över den undergivne. Följaktligen, även om sadomasochism inte alltid behöver vara en del i en D/s-relation eller session, så är det ofta det eftersom det blir ett ytterligare uttryck för dominansen och den dominantas roll i relation till den undergivne, och också något som uppfattas oerhört intimt och associeras med kärlek, omhändertagande och omtanke.

Inom sexualiteten men bortom det sexuella

Det finns även en del av den sexuella dominansen som går utöver det rent sexuella, men som ändå är ett uttryck för sexualiteten, och om vilket detta stycke kort ska försöka redogöra för. Likaså ser jag detta uttryck för vad dominans är och betyder för informanterna.

Under ett par av intervjuerna frågar jag mina informanter om de, i ett sexuellt sammanhang (t.ex. under en session), alltid och hela tiden är sexuellt upphetsade. Frågan ställer jag för att försöka reda ut och komma åt en annan del av dominansen eller en annan typ av tillfredställelse än en rent sexuell sådan. Matilda säger att hon i och för sig är ganska speciell och går omkring och är upphetsad mest hela tiden, men att detta inte är av relevans. Har hon någon i sitt hem som är henne undergiven, så bestämmer hon över den personen och då handlar det inte om sex utan att den andra lyder henne; hennes ord är den andres lag. Matilda säger att detta ger ett lugn. Även om hon ej har lust till något sexuellt utan exempelvis vill ta ett bad, och den undergivne gör i ordning det och fixar och donar, så gör det henne lycklig. Det ger henne en kick, men inte en sexuell sådan och det värmer.

Diana säger att under en session är hon inte riktigt men nästan alltid upphetsad sexuellt. Diana och hennes man har dock även till vardags ganska tydligt bestämda roller gentemot varandra. Jag frågar om de har en 24/7-relation och hon säger att på ett sätt har de nog det, och i denna själva ”vardagsdominans” som kommer utav denna typ av relation, så ”är det ju inte så att man går omkring och går och är kåt hela tiden”, säger Diana. Under en session tycker hon dock att det är så, att upphetsningen finns med hela tiden.

När jag frågar om det finns en annan slags tillfredställelse utöver det sexuella, så säger Diana att hon gillar känslan av makt och också känslan av att omhänderta; ”Det är en ömhetskänsla”. Vidare säger hon att ”jag är så nöjd. Jag är så nöjd att han är så nöjd. Och så är jag också nöjd med att jag blir så nöjd”.

Likaså den dominanta kvinnan Annika i Bäsén och Långsträms bok talar om detta, och benämner det som en psykisk dominans, och att den är viktig:

Det kan exempelvis handla om att ha vissa bestämda ritualer i vardagen för att markera positionerna. Den undergivna parten i ett SM-förhållande kanske alltid serverar kaffe och gör frukost. Det föder mitt ego, ger mig bekräftelse och trygghet. Jag känner mig som en drottning och vet samtidigt att jag gör något för en annan person (2006:156)

Sexualiteten och hur den tar sig i uttryck här tillfredställer alltså något annat och ger inte endast sexuell upphetsning och ibland ingen alls. Sexualiteten kan även yttra sig i mindre eller inte alls sexuella sammanhang men som ändå är ett tydligt uttryck för den sexuella dominansen och är då mer på ett psykologiskt plan, vilket ger i viss mån en annan typ av tillfredställelse. Denna typ av dominans blir även viktig för att befästa rollerna som dominant och undergiven; vem det är som bestämmer och vem det är som följer. Visst utövas denna psykiska dominans även inom ett sexuellt sammanhang ofta och på olika vis, men vad ovan visar är alltså en ytterligare aspekt av hur sexualiteten kan komma till uttryck utan att det för den sakens skull behöver ske i en explicit sexuell kontext.

Sexuell dominans och identitet

Hur informanterna ser på sin sexualitet som dominant i förhållande till sitt jag är intressant eftersom det kan ge en mer varierad och bred bild av hur informanterna förstår sin sexualitet och varför de dras till dominans sexuellt. Det blir således även intressant att titta på hur de i relation till sexualiteten ser på sig själva till vardags och om dominansen de på ett sexuellt plan uttrycker även yttrar sig här på olika vis.

Vardagsjaget och dominans

När jag ställde informanterna frågan hur de definierade sig som dominanta, ställde jag dem även frågan om det enbart är något som yttrar sig sexuellt eller om de är dominanta också utanför en sådan kontext. Är de dominanta till vardags, vad innebär dominansen i sådana fall då och på vilket vis uttrycker sig detta?

Diana säger att hon är dominant även till vardags och fortsätter:

Alltså, att vara dominant och en ledartyp, det är inte riktigt samma sak. Det är det inte. Man kan väl säga att det kanske löst hör ihop i alla fall. Jag gillar att driva. Jag gillar att synas, märkas, höras och jag tar lätt över ett sällskap [...] Men jag tror inte att det är på ett otrevligt sätt, det tror jag inte. Att vara dominant behöver inte betyda att vara otrevlig [...] Man kan ändå ha respekt för andra människors åsikter och låta andra komma till tals. Och också ta kliv tillbaka ibland, även om det kanske bjuder emot ibland, så, men det går.

Att ta plats och stå i fokus blir hos Diana ett uttryck för hennes dominans till vardags, men det är viktigt att när det behövs även stå tillbaka och låta andra göra sina röster hörda och ha respekt för detta. Lyhördheten blir således, liksom i den sexuella kontexten, viktig. Diana säger också att en bra definition av en dominant person är att denne ”tar ledning och tar ansvar”, vilket är några av ledorden informanterna uttalat även inom den sexuella dominansen. Hon säger vidare att hon tror de flesta uppfattar henne som vänlig och att de flesta dominanta kvinnor hon träffat är oerhört mjuka.

Liksom Diana ger även Charlie uttryck för sin dominant person till vardags. Charlie säger att hon är dominant som person och att och tycker inte om när någon kör över henne. Men samtidigt säger hon att det inte har någon relevans för hennes dominant sida utan har att göra med att hon är ärlig, d.v.s. hur hon är som person. Vidare säger hon att hon till vardags inte är den som tiger utan är den som säger ifrån. Hon vill heller inte att någon ”ska komma åt henne” och är inte den som är tyst och undergiven.

Matilda säger att hon bestämmer hellre än följer och bara om hon måste kan hon tänka sig göra det sistnämnda, och så är hon ständigt, både till vardags och sexuellt. Hon berättar vidare att hon har vad hon kallar sin låda, som innehåller ett regelverk vilket reglerar hennes liv i allt hon gör. Denna låda agerar alltså ramverk för vad hon kan tänkas göra och låta andra göra med henne. Hon har detta sitt regelverk, visar upp det tydligt och låter ingen trampa på henne, och om hon skulle kompromissa så gör hon det tydligt och motiverar sina beslut.

Både Charlie och Matilda påpekar på olika vis att det dock inte fungerar att vara dominant överallt och alltid att det är beroende av person och situation. Charlie säger exempelvis att rent allmänt tycker hon dominans handlar om attityd, bestämdhet och att ta plats. Hon gillar att bestämma men kan också kompromissa, men detta är som sagt beroende av situationen.

Att vara dominant till vardags rymmer alltså liksom i den sexuella kontexten en vilja att ha och ta kontrollen, bestämma och att inte låta andra ta över den, men det handlar lika mycket om att tydligt visa var man står och hur man vill ha det och därtill anpassa sig till olika situationer och kompromissa. Som dominant till vardags gäller alltså samma regel som inom det sexuella; att känna efter och vara lyhörd, vilket i förlängningen fordrar ansvar.

Diana talar mer och tämligen uttryckligt om hur hennes dominanta personlighet yttrar sig, vilket även kan ha att göra med de tydliga roller hon och hennes man har sin relation, både sexuellt och annars. I hemmet och med barnen är det oftast så att de vänder sig till henne. Hon säger att det är hon som i högre grad sätter gränser och bestämmer även om hennes man också gör det, ”men alltså det är väldigt tydligt att jag gör det”, fortsätter Diana. Hon berättar också och menar att det är hon som drar in pengarna till hushållet, och även om hennes man givetvis bidrar så är det hon som har den ekonomiska makten. Likaså var det med hennes förra man, även om de inte levde i en bdsm-relation, och hon tycker det är skönt att det ligger till på det viset.

De olika rollerna till trots poängterar Diana vikten av att det fortfarande ska existera en demokrati och att det inte skulle fungera om inte hennes man hade någon talan alls eftersom det då skulle bli odemokratiskt. Dock har de kommit överens om att det är så här de trivs i förhållande till varandra. Hon berättar om en undergiven man hon mött som sa att ”om jag får bestämma, så väljer jag att inte bestämma” och finner man sedan en partner som gillar det beslutet och som kan tänka sig ”föra rodret”, så har ju dessa båda tagit ett aktivt beslut om att det är så här de trivs och vill ha det.

Även i Dianas exempel tydliggörs viljan att ha kontrollen, viljan att bestämma och ytterligare också vikten av att båda parter känner sig bekväma, tycker om och är tillfreds med hur det förhåller sig mellan dem. Även om detta är i en mer intim parrelation, visar detta och

andra exempel och citat ändock på att Diana finner det viktigt på de flesta plan, både sexuellt och till vardags i olika situationer. Samförståndet och kommunikationen är essentiell för mina informanter i sina roller som dominant och i dominansen generellt och i relation till omgivningen och deras partners.

Utifrån vad Diana, Charlie och viss mån Matilda nämnt skulle man även med Graham Scotts resonemang kunna benämna dem "natural female dominant". Detta innebär att dessa kvinnor: "[...] are highly assertive in daily life and see themselves as having a dominant personality. Their interest in sexual dominance represents an extension of their usual way of being" och hon skriver också att dessa kvinnor "tends to feel that [they have] discovered a natural mode of sexual expression" (1997:13). Detta är naturligtvis en generalisering och Graham Scott använder dessa kategorier främst för att urskilja vissa och ofta utmärkande personlighetsdrag hos individer som dras till dominans eller underkastelse (1997:7). Men i hur exempelvis Diana, och även Charlie, ändå ser sig själva på många plan till vardags och hur de vidare även tillämpar ett dominant sätt och uttrycker dominansen sexuellt, skulle detta kunna ses som en förlängning av deras vardagsjag. Matilda är svårare att inordna i denna kategori och även andra Graham Scott nämner, då lådan med hennes regelverk, som hon bär med sig oavsett sammanhang, inte är adekvat att användas som synonym med dominant.

Graham Scott påpekar också att en naturligt dominant kvinna generellt upplever: "[...] success in daily life and thus, though she doesn't conform to feminine stereotypes, she usually feels good about herself" (1997:13), vilket stämmer in mer eller mindre på alla mina informanter. Jag upplever de alla vara väldigt självständiga och ha framgång i deras vardagliga liv och relationer. Tre av dem har även arbeten som innebär både självständighet, och ansvar och, mer eller mindre beroende av yrke, också ledning.

Madelene skiljer sig lite från hur de andra upplever sig själva till vardags, och säger sig inte vara dominant då, utan "snarare mjuk, följsam, något osäker, har lite dåligt självförtroende". Däremot säger hon att folk nog uppfattar henne väldigt självständig utanför det sexuella sammanhanget, då hon varit van att klara sig själv från tidig ålder. Madelenes yrke är också väldigt serviceinriktat och i många fall krävs det av henne i hennes yrkesroll att vara väldigt följsam eller vara "kvinnan" som hon uttrycker det, och att helt enkelt anpassa sig efter kundernas behov. Privat med flickvänner är hon som hon säger den "dominanta flickvännen". Madelene nämner dock att hon inte gärna kompromissar med saker hon finner viktigt, men att med allt annat går det bra att göra det.

"The female balancer" kallar Graham Scott istället den typ av sexuellt dominant kvinna som i deras:

everyday personalities generally meet society's expectations for their gender. These women have a soft, gracious, feminine manner; and typically, in their everyday lives they play the traditional feminine role. For example, they are often teachers, secretaries, nurses, lower-level administrators, or hold other jobs frequently performed by women (1997:12)

Den sexuella dominansen kan på så vis för dessa kvinnor bli ett sätt att finna balans i livet och den sexuella dominansen kompenserar då den vardagliga maktlösheten de upplever (1997:12). Denna beskrivning påminner om den Madelene använder på sig själv, och därtill har hon även ett som tidigare nämnt, väldigt serviceinriktat yrke som många gånger kräver av henne att träda in i en traditionell kvinnoroll.

Tre av informanterna säger sig alltså även vara dominanta till vardags, och dominansen uttrycker sig många gånger på liknande vis som i ett sexuellt sammanhang; vilja ha kontroll, att bestämma, sätta upp regler och gränser och inte låta sig trampas på eller köras över. Att ta kommandot, ledningen och ansvaret för sig själv och över sig själv blir viktigt för dem alla, och Diana uttrycker det även som viktigt att göra det i respekt för andra. Att ha samförstånd, kunna kommunicera, vara lyhörd och kompromissa återkommer också inom det vardagligt dominanta. Även om Madelene inte kan identifiera sig själv med det dominanta draget till vardags, så finns det en självständighet hos henne som i alla fall andra upplever att hon har. Därtill, p.g.a. sitt yrkesval, drivs hon också många gånger till att anta den mer fogliga och passiva rollen.

Huruvida man kan eller borde klassificera informanterna i "natural" eller "balancer" är en annan fråga, men det ger otvetydigt ett intressant perspektiv på deras sexualitet i förhållande till deras identitet och också vidare ytterligare aspekter av varför de kanske dras till dominans sexuellt.

Förenad med förra frågan är om informanternas sexuella jag påverkar dem i hur de agerar till vardags, och mer specifikt om de i vardagliga situationer använder sig av de verktyg de brukar i en sexuell intim kontext. Denna fråga syftar till att försöka utreda om och i så fall hur mycket och på vilket vis det sexuella jaget och de färdigheter de lärt sig eller nyttjar där, på något vis hjälpt dem eller instruerar dem i livet i övrigt.

För Matilda handlar det fortfarande och alltid om den låda med det regelverk som med den kommer, och som jag tolkar som någonting som ständigt följer med henne, oavsett situation och omgivning. Charlie säger däremot att hon inte är samma person sexuellt och till vardags, men att hon som sagt inte låter sig köras över och säger ifrån.

Madelene tror inte att hon tar med sig några verktyg, eller något hon använder sig av eller lärt sig, ut i vardagen. Hon upplever sig väldigt annorlunda till vardags från det sexuella sammanhanget. Att växla mellan vardagsjaget och det sexuellt dominanta gör hon dock lätt och snabbt säger hon, men efter en session går hon tillbaka till sitt "vanliga jag". Är personen hon haft en session med vidare väldigt dominant till sitt sätt så blir hon snabbt åter undergiven och också till och med något mer undergiven än den personen. Möjligtvis upplever hon att hon till vardags, om hon har en partner som är henne undergiven, även då har kontrollen och lite kan göra som hon vill; kanske hångla med andra och leka runt.

Diana säger att hon absolut tar med sig verktyg och det hon lärt sig inom den sexuella dominansen ut i vardagen. Fokus är något hon tycker ha lärt sig från att ha en session t.ex.: "Man kan inte flyga iväg och vara nån annanstans och börja tänka på, nämen 'nu ska jag tvätta' eller 'vad ska vi ha till middag', alltså det funkar inte så för det märks direkt. Det blir ofokuserat och därmed inte bra". Hon tycker även att det är en typ av ledarskapsutveckling, där hon faktiskt leder en annan människa genom en session, och därtill känner hon att hon också måste "ge akt på den här människan hela tiden [...], men jag följer också alltså, jag leder men jag följer också", säger hon. Detta tycker hon att hon haft väldigt mycket nytta av i både jobb och annat; "Att leda människor igenom någonting, och leda på ett lyhört sätt".

Graham Scott pratar även om detta, men fokuserar mer på det emotionella och spirituella som hennes informanter talar om, och hur bdsm blir ett sätt att utvecklas och växa inombords och att detta kan påverka stora delar av deras liv (1997:5). Även om inte alla informanter explicit uttrycker eller erfar att de tar med sig några särskilda verktyg ut i vardagslivet så finner jag det av ovanstående tydligt att de alla mer eller mindre för med sig ett tanke- eller förhållningssätt i de flesta sammanhang, och vilka är många gånger kopplade till det dominanta beteendet antingen sexuellt eller vardagligt.

Olika jag och hur de samverkar

Talet om det sexuella och det vardagliga och hur informanterna ser sig själva i förhållande till dominans i dessa olika kontexter, genererar även frågor kring jaget; upplever de först och främst att de har exempelvis ett sexuellt jag och ett vardagsjag? På vilket vis och i hur hög grad samverkar de?

Matilda erfar att hon har tre olika jag; ett dominant, ett undergivet och ett vardagsjag. Lite skämtsamt säger hon att hon känner sig något schizofren och att det ibland uppstår en inre konflikt mellan jagen. Hon menar vidare när jag frågar om dessa jag påverkar varandra, att det inte går att isolera någonting. Det skulle exempelvis inte fungera att i vissa situationer och

med vissa personer låta det sexuellt dominanta draget styra, då det skulle kunna upplevas som kränkande.

Diana separerar inte sina jag till ytan så uttryckligt som Matilda. För hennes del, liksom det är för Matilda, är dominansen och bdsm mycket en livsstil som går igenom på många plan i livet. Både för Diana och Matildas del är det inget de direkt döljer, många i deras omgivning vet om att de är sexuellt dominanta och de båda kan genom kläder och andra attribut uttrycka detta. På så vis antar jag att de inte behöver separera sin olika jag och uttrycken för dem och upplever dem på många vis som integrerade och samverkande med varandra, vilket även blir tydligt i vad de tidigare uttryckt. Diana säger också om den dominanta personligheten och sexualiteten, att ”mer och mer med åren, ju mer man hittar sig själv och definierar sig själv, desto tydligare blir det och desto mer lever man i det”.

Charlie säger att det är skillnad mellan hennes jag till vardags och sexuellt, och säger att hur hon är beror av situationen. Man är inte samma person sexuellt som man är till vardags, säger hon. Även om Charlie är dominant till vardags, så verkar hon mena att det inte är det sexuella jagets dominans som ger sig till uttryck, utan en annan del av hennes personlighet. Det sexuellt dominanta är inte det vardagligt dominanta och det finns en skillnad, vilket jag även antar de övriga informanterna kan hålla med om. Om Charlie ändå upplever att dessa jag på ett vis och på något plan samverkar, är svårt att urskilja.

Madelene säger att allt nog flyter ihop mer eller mindre och att alla sidor behöver få utlopp. Hon säger sig kunna pendla mellan att vara väldigt dominant och väldigt undergiven, vilket ändå visar på att hon upplever att hon har, om än inte flera jag, så fler olika sidor av sig själv som hon anpassar och kopplar på vid behov och beroende av person och situation. Ovan nämnde hon även sitt vardagsjag som skiljer sig starkt från sitt sexuellt dominanta jag. Hon tycker vidare att den undergivna och dominant sidan berikar varandra, och således antar jag att hon ändå finner något sorts samspel dessa delar mellan; att hon överför de lärdomar och verktyg hon använder sig av i de olika sexuella rollerna till varandra.

Hur vi uppfattar vårt jag; som flera jag eller åtskilliga delar av oss själva som bildar ett jag, är inget specifikt för mina informanter utan något de flesta upplever. Identiteten och jaget och hur det skapas är en komplex diskurs, men vårt jag formas inte i isolerat från omvärlden och de personer vi möter. Informanterna upplever att de har olika jag, men de flesta ser att de någonstans ändå påverkar och existerar tillsammans, jag antar som en helhet och en helhet som uttrycker sig med dess skilda delar i olika sammanhang och med olika individer. Som Charlie och Matilda säger, det fungerar inte att vara dominant som man är dominant i en

sexuell kontakt till vardags, då är det i sådana fall en annan typ av dominans eller en annan del av dem själva som kommer till uttryck.

Det dominanta jaget – hur och varför

För att vidare söka svaren på frågan om hur informanterna ser på och upplever sin sexualitet i förhållande till sin identitet och skapandet av det, ställde jag dem frågor kring hur de upptäckte sin dominanta sida, om de upplever den som något som alltid funnits där, som en naturlig del av dem själva. Varför tror de fortsättningsvis att det är eller har blivit dominant?

Matilda säger att hennes sexuella dominans alltid har funnits där mer eller mindre. Hon säger att det bara blev så, att hon kom in i bdsm-världen. Hon tyckte exempelvis att det var jättekul att binda fast sin första pojkvän i sängen och upptäckte tidigt att hon kunde ta kontrollen. Det är mer eller mindre den enda sexualiteten hon känner till, då hon förlorade sin oskuld genom bdsm, säger hon. Hon berättar också att hon alltid haft ett intresse för och varit nyfiken på det speciella och extrema. Hon ser denna dominanta sida som en naturlig del av vem hon är och hon säger även vad gäller att vara dominant, att: ”Du har nånting i dig själv som den personen du är, sen vad du tänder på det är ju ingenting som du kan bestämma”.

När jag frågar om hennes dominans kan ha haft med uppfostran att göra, eller annan yttre påverkan så säger hon att hon inte vet, eftersom hon upplever det som att det alltid har varit en naturlig del av vem hon är. Varken hennes mamma eller pappa är henne veterligen dominant och hon är uppvuxen i en normal miljö som hon säger.

Den dominanta kvinnan Annika i Bäsén och Långströms bok säger att dragningen till S&M kan bero på vissa delar av hennes personlighet, vilket Matilda lite annorlunda också säger vad gäller dominansen. Annika nämner dock att hon växte upp med en sjuk mamma som hon var tvungen att ta ansvar för, och att ”det har med det här vårdandet och en lyhördhet för andra att göra” (2006:157), vilket ändå pekar på att hon tror det kanske kan ha med uppväxten att göra också, i motsats till det Matilda säger.

När jag frågar Diana om det dominanta är något hon känt av och haft med sig hela livet och när hon tror hon upptäckte denna sida, så säger hon att som barn var hon dominant i sig men att det inte var något som gav sig i uttryck utåt. Det hon pratar om här, är alltså snarare den generella dominanta person hon upplever sig vara. Hon säger vidare att hon nog uppfattades som ett ganska blygt och speciellt barn, men som ändå gick sina egna vägar. Hon kände dock hela tiden att hon hade så mycket mer att ge och visa upp och i takt med att hon blev äldre och både självkänsla och självförtroende växte, så tog det där som hon visste fanns där inne över.

Vad gäller den sexuella dominansen berättar Diana om en incident från när hon var kanske tolv år. Hon och ett par killar tittade i en porrtidning där det fanns en seriestripp med två dominanta kvinnor vilka piskade en man som var korsfäst och hade stånd. Hon säger att den bilden var väldigt stark och att det är en bild hon aldrig glömmer:

Jag fick en aha-upplevelse, det fick jag ju, fast den var för avancerad för mig för att jag skulle förstå att det var en aha-upplevelse. Men bilden har alltid liksom följt mig. Och jag har alltid tyckt att, när man tittar på såhär porriga bilder, så har bdsm-temat alltid attraherat mig och jag tycker det är väldigt fint med dominanta kvinnor så som dom liksom, schablonen av det, så som dom framställs.

Fortsättningsvis säger hon att hon tror det dominanta är ett drag som alltid funnits i henne som en naturlig del och inget som kommit av yttre påverkan på något vis.

Det var ”som att trycka på en knapp”, säger Madelene istället när jag frågar om hur hon upptäckte sin dominanta sida. Hon har alltid väldigt snabbt haft sexuell kontakt med människor hon attraherats av, säger hon, och att det kanske beror på att hon vet att hon är bra sexuellt och känner sig självsäker vad gäller det. De flesta kvinnor hon mött och ”lekt” med har varit mer eller mindre passiva, och för att det skulle hända något så tog hon kontrollen, säger hon. Madelene berättar vidare att hon inte såg att hon hade något annat val, även om det kanske inte var det hon önskade innerst inne. Hon drömde nämligen tidigt om att träffa en dominant kvinna som hon skulle känna sig naturligt undergiven tillsammans med, men eftersom det inte hände, så blev hon den kvinna hon själv drömt om att träffa.

Madelene tror inte det dominanta alltid funnits i henne, då hon var väldigt osäker som ung och alltid sett upp till de kvinnor som varit ”bättre, vackrare och duktigare” än henne själv. Sexuellt upplever hon dock att hon alltid varit den som tagit kontrollen, ”kanske för att jag hade oturen att aldrig träffa den långa mörka kvinnan som jag drömde om”, säger hon. Även om Madelene också säger att hon nog är switch beroende på vem hon träffar, så är nog det dominanta nu mer naturligt för henne. Hon tror inte uppföstran har påverkat detta dominanta jag, eftersom hon är uppvuxen i en kristen omgivning och hade en vad jag tolkar ganska naiv uppfattning kring sex länge. Madelene säger också att hon uppfattade hennes egna föreställningar kring saker som rätt, medan andra i omgivning uppfattade dessa ting som fel, vilket skapade konflikter i henne.

Det finns en hel del hypoteser kring varför en person blir sadist eller masochist, skriver Bäsén och Långström, men ingen har i realiteten blivit bevisad. Inom psykoanalytisk och psykodynamisk teoribildning bygger antaganden kring ”hur tidiga erfarenheter påverkar hela vårt liv och om inre konflikter mellan motstridiga önskningar och behov” (2006:174). Med

lite vilja skulle det första kunna appliceras på Dianas relativt tidiga erfarenhet med den bdsm-inspirerade seriestrippen, Matildas tidiga debut inom bdsm och exemplet från Bäsén och Långströms bok där Annika tidigt fick ta hand om och ansvara för sin mamma p.g.a. mammans sjukdom. Men både i Diana och i Matildas fall, så verkar deras tidiga erfarenheter endast ha väckt upp något som de upplever redan fanns där. Plötsligt kunde de identifiera detta dominanta drag inombords som de haft med sig från början. Själva incidenterna verkar inte ha varit det som skapade det dominanta. Visst kan dessa funderingar och det som de berättar vara efterkonstruktioner för att försöka förstå och förklara, men i deras beskrivningar blir det tydligt att den dominans de upplever både till vardags och sexuellt, är något de själva känner att de burit med sig länge och kanske till och med hela sitt liv.

Vad Madelene säger om hennes uppväxt, där hon upplevde en konflikt mellan å ena sidan sina föreställningar och å andra sidan omgivningens sådana, skulle kunna vara de konflikter mellan oförenliga önskningar och behov som man inom ovan teoribildning bl.a. förmodar ligga till grund för sadomasochsim.

Charlie, liksom Diana, tar främst fram och berättar om det dominanta draget överlag när jag frågar om och vi diskuterar dominansen och hur hon upptäckte denna sida. Hon säger att hon inte visste att hon var dominant som mindre, men fick höra av sin mamma att hon styrde och ställde väldigt mycket när hon var liten och att hon ville ha sin vilja igenom.

Charlie poängterar att hon inte gillar killar och att hon är homosexuell, men när hon var yngre och träffade killar så upptäckte hon att hon hatade att någon försökte dominera henne och hon upplevde det som något motbjudande. Ytterligare vad gäller den sexuella dominansen, så har Charlie tidigare nämnt att hon tillsammans med sin förra flickvän inte visste att hon var dominant, men att flickvännen påpekade vissa egenskaper hos henne, att hon var ”på” och aggressiv, som Charlie senare kopplade till en sexuell dominans.

Charlie menar fortsättningsvis att det kanske är så att vissa personer har denna sida medfött, och tror att det är så hos henne, då hennes pappa är väldigt dominant. Hon berättar att hon alltid hade strider med sin pappa, eftersom hon ville få sin vilja igenom. Hon säger dock att alla är olika och att man inte enbart måste basera det här på anlag och drar även paralleller till homosexualitet.

I en C-uppsats i sociologi intervjuas ett antal undergivna kvinnor i fråga om uppfostran och dess påverkan och författaren berättar att:

En av kvinnorna kan se vissa likheter mellan sin dominante pappa och sin önskan om en dominant man. Även om hon säger att hennes pappa inte utövade någon positiv dominans. Hon säger att han aldrig slog henne eller misshandlade hennes psykiskt men att hans tyckande ändå var det som

gällde i familjen. Hon menar att det fanns en trygghet i det, en trygghet hon idag söker (Lindmark 2006:20)

Både Charlie och denna kvinna har alltså växt upp med varsina tydligt dominanta män. Den undergivna kvinnan som citeras tror att hon p.g.a. sin pappa och den trygghet hans dominanta roll ändå förde med sig, gjort att hon nu söker detta även i sitt vuxna liv tillsammans med en partner (Lindmark 2006:20). Kanske skulle Charlies dominans likaså kunna vara ett uttryck för något slags sökande efter trygghet, men istället för att söka sig till en dominant partner så tar hon själv på sig den dominanta rollen. Samtidigt är det dominanta dock något hon haft med sig ständigt och det var mycket p.g.a. detta konflikter och maktkamper uppstod med hennes pappa. Vad dominansen kommer av, gener eller uppfostran eller både och, är svårt att avgöra.

Utav ovanstående tolkar jag det som att de alla fyra ser sin sexuellt dominanta sida som en naturlig del av dem på olika vis. Vidare talar Charlie och Diana även om ett naturligt dominant drag till vardags. I deras fall förefaller det också som om de uppfattar det dominanta draget de känner av och uttrycker utanför det sexuella som ett slags personlighetsdrag. Vad gäller Matilda så är det snarare ett regelverk som hon gjort upp och som fungerar i enlighet med hennes person på de flesta sätt. Madelene säger uttryckligen att hon inte uppfattar sig som dominant till vardags och att det inte är något som funnits där hela livet men det sexuellt dominanta är dock något hon uppfattar som en naturlig del av henne själv, eller i varje fall blivit, då hon tidigare har nämnt att hon just lärt sig vara dominant. Att det dominanta skulle komma av uppfostran är det egentligen ingen av informanterna som tror.

I ovan nämnda går det att urskilja en viss problematik och ambivalens i benämningen ”naturlig” och vad informanterna lägger för innebörd i det. Dessa uttalanden till trots och i de sammanhang informanterna ändå använder ordet, tolkar jag det som att de hänvisar till en del av sig själv som känns väldigt självklar och obestridlig och som de kan identifiera sig med.

Sammanfattning

De individuella uttryck och uppfattningar jag tidigare hävdade till trots har jag i uppsatsen funnit mycket gemensamt utifrån vad mina informanter sagt om sexuell dominans. Där de inte uttryckt sig lika är essensen ofta densamma. Det finns naturligtvis skillnader i både uppfattningen, hur informanterna och andra definierar sexuell dominans och uttrycken för sexuell dominans. Alla tänker inte heller på samma saker och uppskattar ofta skilda ting. Fundamentala delar av vad sexuell dominans är och innebär för alla informanter har jag dock kunnat urskilja.

Kontroll, att vilja och tycka om att ha kontroll, är en av de centrala delarna i sexuell dominans, och något som alla mina informanter också hävdar. Utan den dominantes kontroll i relation till den andra undergivna parten fallerar det hela. Maktväxlingen är grunden för en D/s-relation och förutsätter en dominant kontrollerande part och en undergiven part som följer. Att via olika medel positionera sig och visa vem det är som har kontroll är alltså grundvalen.

Utlämnandet, och att den undergivne gör det aktivt och medvetet av egen fri vilja och önskar och njuter av det, är en lika viktig del av dominansen som kontrollen, om inte det absolut viktigaste, utifrån vad informanterna säger. Detta är en central del av attraktionen i den sexuella dominansen, att någon har så pass mycket tillit och förtroende för någon annan och önskar denna förvalta detta och ta över ledningen.

Med denna makt som kommer av utlämnandet blir ansvar och lyhördhet en av grundstenarna i den sexuella dominansen för informanterna, och är även något som definierar det att vara dominant. Kommunikation är nyckelordet och är oerhört viktigt i en D/s-relation där mycket av aktiviteterna kan vara både psykiskt och fysiskt påfrestande.

Omhändertagande, omsorg och omtanke är också något som alla informanter på det ena eller andra viset beskriver som en stor del av vad det innebär att vara sexuellt dominant. Att vara dominant i en sexuell kontext är alltså mycket en vilja att ta hand om och att vårda utifrån vad informanterna säger. De upplever därtill ömhet gentemot den undergivne och beskriver exempelvis det att ge någon annan smärta som oerhört intimt och sensuellt.

Hur informanterna uppfattar sin sexuella läggning som dominant i relation till sin identitet överlag, hur de exempelvis är till vardags och om och hur de också uttrycker dominans där, är även i fokus i uppsatsen. Att söka svar utanför den sexuella kontexten är ett sätt att försöka

finna fram till andra sätt att förstå sexualiteten och varför informanterna finner dominans attraktivt i en sexuell kontext.

De informanter som även till vardags definierar sig som dominanta talar även i detta sammanhang om att vilja ha kontroll. Att ta plats och synas, vara bestämd, tydlig och inte låta sig köras över är vidare uttryck för det dominanta i detta sammanhang. Att ta ledning och ansvar och med det även vara lyhörd och kunna kommunicera, respektera och stå tillbaka vid behov är liksom i den sexuella dominansen centrala aspekter av att vara dominant i andra delar av livet utanför det sexuella.

Tre av informanterna uttrycker att de är dominanta, eller leder hellre än följer som Matilda säger, även till vardags och Charlie och Diana säger att det är något som alltid funnits i dem. För dessa två verkar det i mångt och mycket upplevas som ett personlighetsdrag de är födda med, vilket kanske också kan förklara varför de dras till och finner dominansen attraktiv även sexuellt; som en förlängning av hur de är som person överlag. En informant hävdar dock att hon inte är dominant till vardags. Självständig och van att klara sig själv är hon men uppträder och är oftast som hon själv uttrycker det, kvinnlig, följsam, något osäker etc. Sexuellt är hon dock alltid den som varit dominant och säger det blivit naturligt för henne att då vara så. Vad gäller denna informant skulle den sexuella dominansen snarare kunna vara ett utlopp och en kompensation för en dominans och kontroll hon ej upplever hon har eller uttrycker till vardags. Alla informanter är överens om att deras dominanta drag, sexuellt och/eller till vardags inte har att göra med uppväxt eller omgivning.

Att informanterna gör skillnad mellan sina olika jag är tydligt, men trots detta ger informanterna som är dominanta till vardags uttryck för mycket av de centrala och viktiga delarna som de hävdar i den sexuella dominansen i även denna kontext. Forsättningsvis är det egentligen endast Diana som explicit uttrycker kopplingen mellan de sexuella verktygen och de vardagliga, men det blir tydligt att även de andra informanterna tar med sig de centrala delar de nämnt kring den sexuella dominansen med sig in i andra sammanhang, som kanske ett förhållningssätt eller ett sätt att leva.

Vidare studier

Något jag tog upp i inledningen men som i denna uppsats inte fick möjlighet att undersökas, är hur sällsynta sexuellt dominanta kvinnor upplevs vara. En vidare reflektion är om dessa sexuellt dominanta kvinnor på något vis utmanar föreställningar kring hur kvinnor ska eller borde vara. Ett perspektiv på dessa kvinnor och hur de uttrycker sin sexualitet som avvikande och stigmatiserade är därför intressant, både ur dessa kvinnors eget perspektiv men också omgivningens. Jag ställde mina informanter frågor kring detta och om de upplevde sig själva avvikande eller normbrytande på något vis i syfte att även behandla det i denna uppsats, som en del i förståelsen och uppfattningen de har kring sin sexuella läggning. Jag upptäckte att jag ville behandla detta material mer utförligt och ansåg inte jag kunde göra detta med tanke på det utrymme och den tid jag hade på mig för att slutföra uppsatsen. Det vore att göra både det materialet och det övriga i denna uppsats en otjänst och orättvisa.

Ett fortsatt arbete med detta material ur ett avvikandeperspektiv och stigmatisering kan alltså bli möjligt, och att även samla in annat och nytt material för att undersöka personer som av olika orsaker stigmatiseras av andra grupper eller av andra anses avvikande. Till en sådan undersökning finns en hel del teoretiska och analytiska utgångspunkter och litteratur att vända sig till. Goffman är en etablerad och erkänd författare på området, och beskriver bl.a. i boken *Stigma: Den avvikandes roll och identitet* (1972) hur den stigmatiserade förhåller sig till sig själv och andra. Stämplingsteorin som utvecklades av Howard S. Becker är vidare intressant och diskuterar hur avvikelser inte är "en egenskap hos den handling som personen begår utan en följd av att andra tillämpar regler och sanktioner på en 'överträdare'" (2006:22f.) Det är ett relativistiskt synsätt eftersom olika normer eller regler styr i olika grupper av individer och överträdelsen och om man genom den avviker står i relation till dessa.

Litteraturförteckning

Becker, Howard S. (2006). *Utanför: avvikandets sociologi*. Lund: Arkiv.

Bäsén, Anna & Långström, Niklas (2006), *Pervers?: om sex utöver det vanliga*. Stockholm: Bokförlaget DN.

Goffman, Erving (1972), *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. Stockholm: Norstedts förlag.

Scott, Gini Graham (1997), *Erotic power: an exploration of dominance & submission*. Secaucus, N.J.: Carol Publishing Group.

Elektroniska källor och internetkällor

Lindmark, Elin. 2006. "Om jag får bestämma så bestämmer jag att inte bestämma": En kvalitativ studie om varför vissa kvinnor väljer att vara sexuellt undergivna. [Elektronisk]. Örebro universitet. (Uppsats C-nivå 10 p., 2006. Samhällsvetenskapliga institutionen.) Tillgänglig: < <http://www.diva-portal.org/oru/undergraduate/abstract.xsql?lang=en&dbid=1099> > [2009-01-18]

URL ¹: [Elektronisk]. Tillgänglig: < <http://www.darkside.se/> > [2009-01-18] Tid 17.15.

URL ²: [Elektronisk]. Tillgänglig: < <http://www.socialstyrelsen.se/Amnesord/klassifikationer/specnavigation/Nyheter/> > [2009-01-12] Tid 14.30